

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XV. Rex temulentes Balthasar manum scribentis in pariete cernit, &
expavescit, Danielelem acciri præcipit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

CAPVT XV.

Rex temulentus Balthasar manum scribentis in pariete cernit, & expavescit; Dani-lem acciri precipit.

U M ANITA Samueles mater amato quidem, sed ad- denti & attento animo precaretur, Heli sacerdos precantem illam curiosius observans, & temulentam arbitratu: Viquequo, ait, ebria eris? digere paulisper vinum quo mada...

1. Reg. cap. 1. vers. 14.

Virgii. lib. 6. Aeneid. post med. Scripturae parietis commenda- ra capita:

- 1. Hac scriptitans manus regi temulento sese importunissimam objecit. Apoc. c. 16. vers. 15. Ibid. cap. 3. vers. 7. 1. Thess. c. 5. vers. 2. 2. Petr. c. 3. vers. 10.

2. Scribentem hanc manum rexit Angelus.

Nabuchodonosor Balthasaris parens in somniis & voce fuit monitus; cur no eodem modo & filius?

3. Chartam manus scriptoris ab-

Discite iustitiam moniti, & non temnere Divos.

Ad divinam hanc iustitiam melius noscendam hac ipsa parietis commendata scriptura hac dissertatione per summa rerum capita est explicanda.

S. I.

I. Hec scriptitans manus regi temulento sese importunissimam objecit. Eo enim tempore visa est, cum hilaritas convivalis maxime vigeret. Vix autem isthac scriptio absoluta, mox ludi, jocique, mox omnis laetitia & voluptas interciderunt. Ita solet Deus. Quod Christus cum ipse, tum per suos sapissime monens: Ecce, inquit, venio sicut fur. Beatus, qui vigilat. Si non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te. Dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. Adveniet dies Domini ut fur. Rex Balthasar nequaquam vigilavit nisi ad pocula, & venit ad illum scribentis manus tanquam fur, & nesciit qua hora veniret ad se. Cogitemus, obsecro, quis fuerit in regio cenaculo tumultus, quae trepidatio tot convivarum modimperatoris ipso ita graviter perterrefacto. Discite iustitiam moniti.

II. Scribentem hanc manum rexit Angelus, cui multo facillimum e densato aere formosissimum corpus subito efformare. Ex Angelorum numero, si Hebraeis fides, Gabriel fuit. Hac autem actuaria manus convivii sese omnibus spectabilem praebuit, illi maxime cuius causa hac scripta sunt. Sed cur Angelus sententiam decretoriam parietis inscripsit? Nabuchodonosor Balthasaris parens in somniis & voce fuit monitus; cur non eodem modo & filius? Nimirum voluit Deus ut impio regi sententia iudicis quam aperitissime panderetur, perinde si dixisset: En ego tibi litteras, & quidem signatas, & mea manu conscriptas mitto: Inspice, lege. Voluit Deus insuper iudicii sui aequissimi quamplurimos habere testes. Aderant autem, convivarum mille, amplissimum gynaceum; tot famuli, famulaeque, qui omnes spectatores, & testes vigilantissimam Dei Vindictam, Iustitiam exactissimam in oculis habuerunt. Discite iustitiam moniti.

III. Chartam, seu, membranam manus scriptoris abdiit delegit sibi parietem regii cenaculi, & quidem

A loco maxime visibili & illustrissimo: Contra candela- brum in superficie parietis aula regia, & rex afficiebat articu- los manus scribentis. Videri poterat haec ipsa manus dice- re: Ego lucem quero, spectari volo. Dei namque Iusti- tia videri vult, & audiri, atque ab omnibus probe cog- nosci. Rex vidit distinctissime scribentis manum, sed scribam ipsum non vidit: Uti nos ubique locorum Dei manum, hoc est, Dei opera, supplicia, praemia videmus, Deum ipsum videre nondum possumus. Discite iustitiam moniti.

S. II.

IV. Spectantem hac regem terror maximus inva- dit. Et revera istud horrendum quid fuerit necesse est. Nam si sexaginta millia armatorum militum contra se ire Balthasar rex vidisset, terreri tamen neutiquam debuisset, sed ita secum ratiocinari: Ego plures, ego centum millia virorum in aciem possum educere. At vero hunc regem longe potentissimum manus unica ita terruit, ut paene vitam mero terrore ademerit. Si leonis unguis aut draconis pedes, aut ursi unguis ad parietem oberrantes vidisset, triste ac terribile omen censerit potuisset. Quid autem manus terret, & quidem humana? Nihilominus, quod facer historicus testatur: Facit regis commutata est, et colosa in pallidam. Nam exal- buit metu; vividus illi color excidit mutatus in exanguem. Et cogitationes ejus conturbabant eum. Cor pavefa- factum & attonitum variae atque ancipites cogitatio- nes huc illic rapuerunt: insidias sibi parati vidit, nequa- tamen auctorem esse potuit. Compages venula ejus solve- bantur. Norunt eruditi cum Aristotele, subito metu vim artuum retinentem debilitari, intestina laxari, humo- rem foras extrudi. Et genia ejus ad se invicem collidebantur. Velut febricis corpore toto tremuit. Hanc febrim manus unica occulti scribae movit ei, qui archigrammateos mille, qui decem millia scribarum non timuisset. Exce- mavit itaque rex fortiter, velut insanus convivii medio. Quid obsecro vult (quaesierit aliquis) quid ei accidit adversi? Protinus & actutum omnes ariolos, Chaldaeos, magos, augures, aruspices, incantatores, veneficos, sapientes, & suae gentis theologos omnes convocari jubet. Cum repente quis opprimitur morbo, ple- rumque clamat: Vocate medicum: Ita rex Balthasar metu subito consternatus vocari jubet eos, qui juvent. Nec uno alterove contentus, medicorum turbam, Chaldaeos omnes, & quotquot urbs Babylon eruditos aluerat, acciri precipit.

V. Nemo eruditorum omnium scripturam illam vel legere solum potuit. Sed quibus ea litteris constabat? Hebraeis an Chaldaeis? Hebraeis ajunt Judaei. Verum nullusne tota Babylone litteratorum fuerit, qui potuerit linguam Hebraeam legere: cum Hebraea & Chaldaea dialecto tantum differrent, uti Dorica, & Attica, Graecae ambae: num ignorae forsitan, aut transpositae fuerunt litterae? Credibile profus primas solum litteras singularum vocum, aut consonantes tantum sine vocalibus, seu, punctis expressas fuisse. Hinc Chaldaei scire non poterant, an legendum Mane, vel Mina, vel Meno: legendum Tekel, an Tokel, an Takel. Quemadmodum & hoc nostro aeo, vix ulli Hebraeorum idioma sine punctis norunt legere. Ergo Chaldaei litteras quidem viderunt, sed eas componere nequiverunt; nihil commodioris sensus eruere potuerunt. Indagandum itaque fuit quis uspiam inveniretur hominum, qui scripturam tam ignorabilem posset legere. Hic regina Nitocris, mater regis audiit pavore subito correptum regem, omnibus etiam optimatibus turbatis, itaque ingressa domum convivii: Rex in aeternum vive, inquit, non te conturbent cogitationes tuae, neque facies tua immutetur. Est vir in regno tuo, qui scripturam sanctorum habet in se, & in diebus patris tui scientia & sapientia inventa sunt in eo, &c. quia spiritus am-

prior & prudentia, intelligentiaque; interpretatio somniorum, & ostensio secretorum, ac solutio ligatorum inventa sunt in eo, hoc est in Daniele, cui rex posuit nomen Balthasar. Nunc itaque Daniel vocetur. & interpretationem narrabit. Igitur introductus est Daniel coram rege.

VI. En femina temulentum regem instruit, cujus memoriam temulentia & subitus pavor valde turbaverant, nec enim occurreret illi accire Daniele ejus rei experientissimum, quem non poterat non nosse parentis sui Nabuchodonosoris præfectum aulae, omniumque principum supremum. Sed satis hinc liquet Daniele apud Balthasarem regem parum valuisse, nec ferè ullo in numero fuisse. Nam illum rex velut ignotum allocutus: Tu es, inquit, Daniel de filiis captivitate luda, quem adduxit pater meus rex de luda: & audivi de te quoniam spiritum Deorum habeas, & scientia, intelligentiaque ac sapientia ampliores inventa sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes, magi, ut scripturam hanc legerent, & interpretationem ejus indicarent mihi, & nequiverunt sensum hujus sermonis edicere. Porro ego audivi de te quid possis obscura interpretari, & ligata dissolvere. Ita Daniel non magna pollebat auctoritate apud Nabuchodonosoris filium, cui nec nomen quidem bene meritissimi famuli occurrisset, nisi monuisset regina mater. Sed veniam demus regi bibulo; memoriam ei omnem excussit terror & crapula.

Sed illud hinc documentum observandum probissimè; Neminem inter qui quilibet & rejectantia ponere, neminem abjicere, ne cogat necessitas, cum honore denuo producere abjectos. Quod sanè hic factum. Daniele, quem obriosis regis oblivio sepeliebat, eum acerbus casus refossam, in lucem iterum non sine laude asseruit.

§. III.

VII. Hinc Balthasar rex lectori & interpreti scripturæ præmium decernens: Si valueris, inquit, scripturam legere, & interpretationem ejus indicare mihi, purpurâ vestieris, & torquem auream circa collum tuum habebis, & tertius in regno meo princeps eris; à me & conjuge meâ proximus dignitate. Regnum Babylonicum sub Dario centum viginti satrapæ administrarunt, his Triumviti, seu, alii tres principes imperarunt, quorum primus Daniel, qui ad Balthasaris munificas promissiones promptè: Munera tua, sint tibi, ait, & dona domus tua alteri da: scripturam autem legam tibi, rex, & interpretationem ejus ostendam tibi. Generosè s'pexit munera. Quam verè dixit Plato: Non habent reges felicius prædium, quam familiaritatem eorum, qui cauponari nesciunt. Leges divinæ jubent: Nec accipies munera, quæ etiam excitant prudentes, & subvertunt verba justorum. Maledictus qui accipit munera. Nihilominus queritur Hebræus vates Isaias: Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Diserte justitiam moniti.

VIII. In eadem horâ apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis. In eadem etiam nocte Chaldeus rex Balthasar est interfectus. Justitia & Vindicta divina semper in excubiis sunt vigilantissimæ ad omnia rerum momenta & puncta. Idem de Nabuchodonosore affirmatum: Cùmque sermo adhuc esset in ore regis, vox de celo ruit. Eadem horâ sermo completus est super Nabuchodonosor. Et en quàm Justitia divina nec latum quidem unguem exeret! Nabuchodonosor Hierosolymam obsidere cepit decimo sexto imperii sui anno, & eodem profusus in lucem editus est Darius, qui ultor capte Hierosolymæ cepit Babylonicum & Babylonicum regnum ad Medos, Persasque transtulit, anno ætatis suæ sexagesimo secundo, qui septuagesimus fuit, & ultimus Hebrææ plebis captivæ. Ita igitur divina Justitiæ oculus ubique pervigilat, ut ubi delictum, id ibi etiam sit supplicium; ubi venenum, ibi & pharmacum; ubi contagium, ibi & antidotum.

A Observant Chronologi quod eodem die quo in Scotia Pelagius, in Africa natus sit Augustinus, qui Pelagium & ascleas acerrimè oppugnavit. Sic eo tempore quo Pelagianorum & Manichæorum tenebræ orbem invollebant Deus Ambrosium & Augustinum duos Ecclesiæ lumina candelabro infixit, ut errantibus facem præluccerent. Ita providentia divina beatum Cyrillum Nestorio, beatum Hieronymum Joviniano, beatum Athanasium, beatum Basilium, utrumque Gregorium in oriente, beatum Silvestrum, beatum Martinum, beatum Hilarium in occidente opposuit Arrio, qui magnam Regum, principum ac Præsulum partem laqueis suis irretiit. Ita sanctissimos viros Dominicum & Franciscum in Albigenium hæresim armavit. Ubi venenum ibi pharmacum; ubi delictum ibi & supplicium; nec ulla noxa sine suâ pœnâ est. Ita Deus pœnas sumpsit de Judæis per Nabuchodonosorem, de Nabuchodonosore verò per Darium regem. Alter alterius est castigat, ita constituit divinâ Justitiâ. Hæc Balthasarem regem, in eadem horâ, in ipso hilatis infantiæ momento citavit ad subeundum judicium, & velut hospes tabellæ nigrae solvendam symbolam inscripsit. Hæc Dei Justitia nec punctulo, sed nec momento unico aberrat: subito adest, & à reo repetit pœnas. Hoc est quod optimi quique sanctissimi que viri assidue metuebant. Semper in oculis erat actionis dies, accuratissima judicii ratio, strictissima judicis sententia. De seipso Job: Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quid non parceres delinquenti. Quisque sibi ipse dicat: Attende, suo tempore, & forsitan brevi cernes & tu scribentis manum, quæ scriptura est contra te amaritudines, & consumet te peccatis adolescentiæ tuæ. Si repente interroget, quid respondebis ei? Quod scribi non vis, ne cogita, ne loquere, ne fac. Quid quid enim cogitas, quidquid dicis ac facis, referat in rationes, ad calculus examinatur. In omnibus igitur Dei justitiam agnosce ac verere. Disce justitiam vel centies vel millies monitus. Iudicia Dei, abyssus multa. Plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera justitiæ ejus quis enumerabit, aut quis sustinebit.

B Alter alterius est castigat, ita constituit divinâ Justitiâ. Hæc Balthasarem regem, in eadem horâ, in ipso hilatis infantiæ momento citavit ad subeundum judicium, & velut hospes tabellæ nigrae solvendam symbolam inscripsit. Hæc Dei Justitia nec punctulo, sed nec momento unico aberrat: subito adest, & à reo repetit pœnas. Hoc est quod optimi quique sanctissimi que viri assidue metuebant. Semper in oculis erat actionis dies, accuratissima judicii ratio, strictissima judicis sententia. De seipso Job: Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quid non parceres delinquenti. Quisque sibi ipse dicat: Attende, suo tempore, & forsitan brevi cernes & tu scribentis manum, quæ scriptura est contra te amaritudines, & consumet te peccatis adolescentiæ tuæ. Si repente interroget, quid respondebis ei? Quod scribi non vis, ne cogita, ne loquere, ne fac. Quid quid enim cogitas, quidquid dicis ac facis, referat in rationes, ad calculus examinatur. In omnibus igitur Dei justitiam agnosce ac verere. Disce justitiam vel centies vel millies monitus. Iudicia Dei, abyssus multa. Plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera justitiæ ejus quis enumerabit, aut quis sustinebit.

CAPVT XVI.

Daniel in Balthasarem regem acerrimè perorans illud ei singulariter in os objicit: Cùm scires hæc omnia.

Consilio reginæ accersitus ad turbatissimum convivium Daniel, non ut unâ poculis certaret, aut choreas duceret, aut lusu vacaret (hilaritas jam omnis expirarat) sed ut ignotum epistolium ad parietem fixum legeret & exponeret. Legit, exposuit, ut sequenti capite dicemus, sed in antecessum horribili dictione ad mensam peroravit. Quis enim verò gravius aut horribilius dici potuisset, quam quod Daniel in os regi objiciens: Tu quoque filius ejus Balthasar, aiebat, non humiliasti cor tuum, cùm scires hæc omnia, sed adversus dominatorem cali elevatus es.

Lixivium pro capite regio sanè acerrimum; peroratio ad mensam ingratißima, quam non solus rex in suo conclavi, sed omnis Aula, & mille invitati conviviæ audierunt. In religiosis familiis amarissimum erudiendi genus est publicè ac coram omnibus unum aliquem reprehendere, omnes ei nævos, & quidquid de ipso vitiositatis scitur, sub ipsius & omnium oculos in apertum exponere. Idem hinc Balthasari regi fuerat tolerandum. Hanc Danielis concionem & in regis vitia invecivam hoc caput ordine, illa præcipuè Danielis verba (Cùm scires hæc omnia) explicabit, unde pateat quid error, quid studium; quid hallucinari aliquid, & quid datâ operâ sit delinquere.

Handwritten marginal notes on the left edge of the page, including references to 'Balthasar', 'Darius', and other biblical figures.

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including references to 'Vide totum', 'Augustinus', and other theological or historical figures.

